

Tieto
Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen määräys sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista

THL/5041/4.05.00/2025

Sisällys

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen määräys sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista	1
1. Määräyksen tausta ja määräyksenantovaltuus	1
2. Määräyksen tarkoitus	2
3. Määräyksen valmistelu ja lausuntopalautte	5
4. Sosiaalihuollon asiakasasiakirjat	6
5. Asiakasasiakirjoissa käytettävät koodistot	7
6. Sosmeta- ja Termeta-palvelut	9
7. Muutosten pykäläkohtaiset perustelut	11
7.1. 1 § Soveltamisala	11
7.2. 2 § Määritelmät	12
7.3. 3 § Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen tietosisältö	13
7.4. 4 § Sosiaalihuollon asiakasasiakirjoissa käytettävät koodistot	16
7.5. 5 § Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen tekninen rakenne	16
7.6. 6 § Voimaantulo	17

1. Määräyksen tausta ja määräyksenantovaltuus

Vuonna 2015 voimaan tullut laki sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista (254/2015, asiakasasiakirjalaki) sisälsi toimivaltasäännöksen Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL) antaa tarkemmat määräykset sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen rakenteista ja asiakasasiakirjoihin merkittävistä tiedoista (5 §). Sen nojalla THL antoi määräyksen 1/2021 Määräys sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen rakenteista ja asiakasasiakirjoihin merkittävistä tiedoista.

Tieto

Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

Asiakasasiakirjalakiin oli kirjattu toimivaltasäännös Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle antaa määräykset myös sosiaalihuollon palvelutehtävien luokituksista (22 §). THL antoi sitä koskevan määräyksen 1/2016.

Asiakasasiakirjalaki kumottiin vuonna 2024 voimaan tulleella lailla sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä (703/2023, asiakastietolaki). Määräyksenantovaltuuksien kumouduttua myös niiden nojalla annetut THL:n määräykset kumoutuivat. Asiakastietolaissa säädetään THL:n valtuudesta antaa määräykset asiakasasiakirjojen tietorakenteista ja tietosisällöistä sekä tietorakenteissa valtakunnallisesti hyödynnettävistä koodistoista (20 §).

Hallituksen esityksessä (HE 246/2022, s. 80) määräyksenantovaltuutta perustellaan sillä, että Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on vastuussa sähköisen tiedonhallinnan käytännön ohjauksesta. Tiedon luokittelusta ja tietorakenteista on lain perusteluiden mukaan määrättävä riittävän yksityiskohtaisesti, jotta asiakasasiakirjojen käyttö, luovutus ja hallinta voitaisiin toteuttaa siten, että asiakkaan tietosuoja ja tietojen yhteentoimivuus tulisivat riittävällä tavalla otetuksi huomioon. Yhtenäisten tietorakenteiden ja tietojen luokittelun avulla kyettäisiin varmistamaan, että sähköisesti tapahtuvassa tietojen luovutuksessa todella luovutetaan niitä tietoja, joita olisi tarkoitus luovuttaa, eikä toisaalta samassa yhteydessä luovutettaisi tarpeettomia tietoja. Perusteluissa todetaan myös, että määräykseen sisältyisi myös uusien tietorakenteiden käyttöönottojen määrääjat.

Asiakastietolakiin kirjatun määräyksenantovaltuuden nojalla THL antoi määräyksen 1/2024 sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista. Määräys tuli voimaan 5.4.2024, ja se korvasi edellä mainitut aiemmat määräykset.

2. Määräyksen tarkoitus

Määräyksellä sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista yhtenäistetään sosiaalihuollossa valtakunnallisesti käytettäviä tietorakenteita ja tietosisältöjä siten, että sosiaalihuollon sähköisten asiakasasiakirjojen käyttö, luovuttaminen, säilyttäminen, suojaaminen, hyödyntäminen ja

Tieto

Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

käyttöoikeuksien kohdentaminen voidaan toteuttaa kansallisesti yhtenäisellä ja turvallisella tavalla.

Määräys on osa sääntelyä, jolla ohjataan sosiaalihuollon asiakastietojen kirjaamista ja hallintaa sekä asiakastietojen tallentamista Sosiaalihuollon asiakastietovarantoon. Sillä edistetään Sosiaalihuollon asiakastietovarantoon tallennettujen asiakastietojen hyödyntämistä ensisijaisiin ja toissijaisiin käyttötarkoituksiin.

Sosiaalihuollon palvelunantajalla on asiakastietolain 67 §:n mukaan velvollisuus liittyä sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttäjäksi ja ottaa käyttöön ne asiakastietolain 65 §:n 1 momentissa tarkoitetut tietojärjestelmäpalvelut, joihin palvelunantajalla on velvoite tallentaa asiakastietoja tai jonka avulla sille voidaan luovuttaa asiakastietoja. Yksityisen sosiaalihuollon palvelunantajalla on liittymisvelvollisuus, jos sillä on käytössään asiakastietojärjestelmä.

Liittymisvelvoitteen lisäksi asiakastietolain 69 § velvoittaa sosiaalihuollon palvelunantajia tallentamaan asiakasasiakirjojen alkuperäiset kappaleet valtakunnalliseen asiakastietovarantoon. Liittymisvelvoitteen sekä tallentamisvelvoitteen siirtymäajoista säädetään asiakastietolain siirtymäsäännöksissä (102 §) siten, että sosiaalihuollon palvelunantajan on liityttävä valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttäjäksi 1.9.2026 mennessä, jolloin myös on ryhdyttävä tallentamaan toiminnassa laadittavat asiakirjat valtakunnalliseen asiakastietovarantoon.

Määräyksessä veloitetaan palvelunantajia laatimaan asiakasasiakirjat valtakunnallisesti yhdenmukaisten tietorakenteiden mukaisiksi pääsääntöisesti viimeistään silloin, kun niillä on lain mukaan velvollisuus tallentaa ne valtakunnalliseen asiakastietovarantoon. Tämä koskee sekä julkista että yksityistä sosiaalihuoltoa. Määräys koskee siis hyvinvointialueiden lisäksi myös yksityisiä palveluntuottajia riippumatta siitä, toimivatko ne julkisen palvelunjärjestäjän lukuun vai asiakkaan kanssa tekemänsä sopimuksen perusteella.

Tieto

Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen tietosisältöjen ja tietorakenteiden sekä niissä hyödynnettävien koodistojen valtakunnallisella yhtenäistämisen on useita tavoitteita. Sillä pyritään ennen kaikkea turvaamaan asiakastietojen hyödynnettävyys asiakastyössä ja parantamaan sosiaalihuollon asiakkaiden alueellista tasa-arvoa. Määräyksessä tarkoitettujen tietorakenteiden käyttökohteita ovat esimerkiksi:

- sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen muodostaminen asiakastietojärjestelmissä;
- sosiaalihuollon asiakastietojen kirjaaminen asiakastietojärjestelmissä;
- sosiaalihuollon asiakastietojen käyttöoikeuksien määrittely valtakunnallisesti yhdenmukaisella tavalla;
- sosiaalihuollon asiakastietojen käytön, luovuttamisen, säilyttämisen ja suojaamisen mahdollistaminen ja tukeminen;
- asiakastietojen hyödyntämisen mahdollistaminen ja tukeminen toissijaisissa käyttötarkoituksissa asiakastietolain 65 §:ssä tarkoitettujen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen sekä palvelunantajien muiden tietojärjestelmien avulla; sekä
- Sosiaalihuollon valtakunnalliseen asiakastietovarantoon liitettäväksi tarkoitettujen asiakastietojärjestelmien vaatimustenmukaisuuden, sertifiointin sekä yhteistestauksen ja järjestelmän valmistajan omatoimisen testauksen toteutuksen ohjaaminen ja vaatimusten täsmentäminen.

Määräys korvaa THL:n aiemman samannimisen määräyksen 1/2024. Aiempaa määräystä täydennetään siten, että velvollisuus hyödyntää Sosmeta-palvelussa julkaistavia asiakasasiakirjojen tietokirjarakenteita laajenee koskemaan myös sellaisia Termeta-palvelussa julkaistavia asiakirjoja, jotka on merkitty käytettäväksi myös sosiaalihuollossa. Tässä määräyksessä tarkennetaan myös sitä, että velvollisuus

Tieto

Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

noudattaa valtakunnallisesti yhteisiä tietomäärittelyjä tarkoittaa sekä asiakirjojen tietosisältömäärittelyjen että teknisen rakenteen noudattamista. Sosiaalihuollon asiakastietoja käsitteleviin järjestelmiin kohdistuu vaatimuksia myös sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmien ja hyvinvointisovellusten olennaisista vaatimuksista annetussa määräyksessä (5/2024).

3. Määräyksen valmistelu ja lausuntopalautte

Määräys on valmisteltu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen virkатыönä. Vaikka kyse on rajallisista muutoksista määräykseen 1/2024 ja sisältö säilyy pääosin samana, määräystä ei julkaista muutosmääräyksenä, koska samalla määräyksen rakennetta muutetaan merkittävästi. Määräys kirjoitetaan pykälämuotoiseksi, ja aiemman määräyksen sisältämä asian taustoitus ja informaatio-ohjausta sisältävä teksti siirretään tähän perustelumuistioon. Näin pyritään selkeyttämään määräyksen sisältöä ja parantamaan sen luettavuutta.

Määräys sisältää velvoittavia oikeussäntöjä, joita määräyksen soveltamisalaan kuuluvien toimijoiden on noudatettava. Perustelumuistio ei ole oikeudellisesti velvoittava säädös, vaan sen tarkoituksena on selventää määräyksen taustaa, tavoitteita ja keskeisiä ratkaisuja sekä tukea määräyksen soveltamista käytännössä.

Määräysluonnoksesta pyydettiin kirjalliset lausunnot 19.1.2026 ja 15.2.2026 välisenä aikana Lausuntopalvelu.fi-verkkopalvelun kautta. Koska kyse on aiempaan määräykseen tehtävästä rajatusta muutoksesta, ja määräyksen velvoittava sisältö säilyy pääosin muuttumattomana, neljän viikon mittaista lausuntoaika pidetään riittävänä ja perusteltuna. Lainvalmistelun kuulemisoppaan mukaan lain täytäntöönpanoon liittyvät määräykset ovat usein vaikutuksiltaan suppeita, jolloin on mahdollista soveltaa ohjeistettua vähimmäisaikaa lyhyempää lausuntoaika.

Määräysluonnokseen saatiin määräajassa yhteensä 17 lausuntoa. Lausuntoja antoivat kymmenen järjestämisvastuullista palvelunantajaa, kaksi tietojärjestelmätoimittajaa, Etelä-Suomen sosiaalialan

Tieto

Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

osaamiskeskus, Kansaneläkelaitos, Lupa- ja valvontavirasto, Hyvinvointiala HALI ry sekä Kotimaisten kielten keskus. Lisäksi valtiovarainministeriö ilmoitti, ettei sillä ole lausuttavaa luonnokseen.

Lausunnonantajilta pyydettiin näkemystä siitä, ovatko määräysluonnoksen pykälät selkeitä ja ymmärrettäviä. Valtaosa vastaajista piti kaikkia määräysluonnoksen pykäläitä selkeinä ja ymmärrettävinä. Lausunnonantajat myös pitivät määräyksen määritelmät sisältävää pykälää riittävän kattavana. Vastaajilta toivottiin lisäksi näkemyksiä siitä, selkeyttääkö määräystä, että määrätään erikseen asiakasasiakirjojen sisällöstä ja teknisestä rakenteesta ja että määräys on muutettu pykälämuotoiseksi. Vastaajat pitivät näitä määräystä selkeyttävinä tekijöinä.

Yhteenvedo saapuneista lausunnoista ja niiden perusteella tehdyistä muutoksista on tämän perustelumuistion liitteenä.

4. Sosiaalihuollon asiakasasiakirjat

Sosiaalihuollon henkilöstöllä on velvollisuus kirjata sosiaalihuollon asiakasasiakirjoihin asiakkaan palvelun järjestämisen, suunnittelun, toteuttamisen, seurannan ja valvonnan turvaamiseksi tarpeelliset ja riittävät tiedot (asiakastietolaki 17 §). Velvollisuus kirjata sosiaalihuollon asiakastiedot alkaa, kun palvelunantaja on saanut tiedon henkilön palveluntarpeesta tai ryhtynyt toteuttamaan sosiaalipalvelua (asiakastietolaki 37 §). Sosiaalihuollon asiakasasiakirjoihin kirjattavista tiedoista säädetään asiakastietolain 6 luvussa. Sen lisäksi asiakasasiakirjoihin kirjattavista tiedoista säädetään sosiaalihuoltolaissa (1301/2014) ja useissa sosiaalihuollon erityislaeissa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella on lakisääteinen velvollisuus suunnitella, ohjata ja seurata sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastiedon sähköisen käsittelyä, siihen liittyvää tietohallinnon ja valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttöä ja toteuttamista sekä yhteensovittaa tietorakenteita (laki Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta 2 §). Myös asiakastietolain 97.2 §:ssä säädetään Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon

Tieto

Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

asiakastiedon käsittelyn, siihen liittyvän tiedonhallinnan sekä valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen ja yhteisten hallinnonalakohtaisten tietovarantojen toteuttamisen ja käytön suunnittelusta, ohjauksesta ja seurannasta sekä käytettävien tietorakenteiden yhteensovittamisesta.

Osana näiden tehtävien hoitamista THL ylläpitää sosiaalihuollon asiakastietomallia, joka sisältää noin kaksisataa erilaista asiakirjan tietorakennetta eli asiakirjarakennetta. Sosiaalihuollon asiakastietomallin avulla yhtenäistetään valtakunnallisesti asiakastietojen sisältöä ja tiedon rakenteisuuden tasoa. Näin varmistetaan asiakastietojen vertailukelpoisuus ja hyödynnettävyys sekä asiakastietojen ensisijaiseen käyttötarkoitukseen asiakastyössä että toissijaisiin käyttötarkoituksiin.

Osa sosiaalihuollossa hyödynnettävistä, valtakunnallisesti määritellyistä asiakirjojen tietorakenteista on yhteisiä sosiaali- ja terveydenhuollolle. Määräyksen täydentämisen tarkoituksena on ulottaa määräys koskemaan myös näitä tietorakenteita.

5. Asiakasasiakirjoissa käytettävät koodistot

THL:n julkaisemat asiakasasiakirjojen tietorakenteet on määritelty niin, että ne sisältävät koodattua tietoa sellaisissa tietosisällöissä, joihin kohdistuu seurantarapeita joko ensisijaista tai toissijaista käyttöä varten, ja jotka voidaan luokitella kattavasti. Koodistot, joita asiakirjarakenteiden tietokentissä käytetään, julkaistaan sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisessa koodistopalvelussa.

Asiakirjarakenteiden tietokentät, joiden tietotyyppinä on koodi, sisältävät pääsääntöisesti viittauksen Koodistopalvelussa julkaistuun koodistoon, mutta osa asiakirjarakenteista sisältää myös niin sanottuja sisäisiä luokituksia, joiden koodit määritellään tietorakenteessa.

Määräyksellä veloitetaan, paitsi käyttämään valtakunnallisesti yhdenmukaisia asiakirjarakenteita, myös käyttämään valtakunnallisesti yhdenmukaisia koodistoja kaikissa asiakirjojen koodimuotoisissa tietokentissä, riippumatta siitä, viitataanko asiakirjarakenteessa

Tieto

Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

Koodistopalvelussa julkaistuun koodistoon vai onko kyse sisäisestä luokituksesta. Näin edistetään ja yhtenäistetään sosiaalihuollossa hyödynnettävien koodistojen käyttöä asiakastiedon kirjaamisessa. Koodistopalvelussa julkaistaan laajasti erilaisia sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevia koodistoja. Koodistojen käyttöön velvoitetaan ja sitä ohjataan erilaisilla kirjaamista, tietorakenteita ja tietojärjestelmiä koskevilla vaatimuksilla. Tämän määräyksen mukaisten asiakasasiakirjojen tietorakenteet ja tietosisällöt sisältävät niissä hyödynnettävät koodistot. Myös THL:n määräys 5/2024 sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmien ja hyvinvointisovellusten olennaisista vaatimuksista sekä sitä tarkentavat määrittelyt sisältävät koodistojen käyttöön liittyviä vaatimuksia.

Tässä perustelumuiستiossa ei kuvata kattavasti kaikkia sosiaalihuollossa hyödynnettäviä koodistoja. Niiden käyttötarkoitus ja sisältö selviävät Koodistopalvelusta. Seuraavassa kuvataan kuitenkin kahden keskeisen koodiston käyttöä ja tarkoitusta. Sosiaalihuolto – Palvelutehtävä sekä Sosiaalihuolto – Sosiaalipalvelut ovat keskeisiä sosiaalihuollossa hyödynnettäviä koodistoja, joita hyödynnetään laajasti sosiaalihuollon tiedonhallintaa koskevissa määrityksissä ja vaatimuksissa.

Sosiaalihuolto – Palvelutehtävä -koodistoa käytetään esimerkiksi:

- asiakastietolain 37 §:n 2 momentin mukaisen vaatimuksen toteuttamisessa, jonka mukaan kaikista sosiaalihuollon asiakasrekisteriin tallennettavista sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista on käytävä ilmi, mihin sosiaalihuollon palvelutehtävään tai palvelutehtäviin se liittyy;
- asiakastietolain 59 §:n 1 momentin mukaisen vaatimuksen toteuttamisessa, jonka mukaan sosiaalihuollon asiakas voi kohdistaa sosiaalihuollon asiakastietojensa luovutusta koskevan kiellon sosiaalihuollon rekisterinpitäjään, palvelutehtävään tai yksittäiseen sosiaalihuollon asiakasasiakirjaan;

Tieto

Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

- asiakastietolain liitteen mukaisten asiakasasiakirjojen säilytysaikoja koskevan sääntelyn toteuttamisessa;
- asiakastietolain 9 §:n edellyttämien käyttöoikeuksien määrittelyn perustana sosiaalihuollon asiakastietoihin siten kuin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä (457/2024, asiakastietoasetus) säädetään;
- tietojärjestelmissä ja Sosiaalihuollon asiakastietovarannossa kuvaamaan sitä sosiaalihuollon palvelutehtävää, jossa käsiteltävään asiaan asiakirja kuuluu; sekä

Sosiaalihuolto – Sosiaalipalvelut -koodistoa käytetään esimerkiksi:

- sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen sisällössä kuvaamaan asiakkaan palvelutarvetta tai myönnettävää sosiaalipalvelua;
- asiakastietojärjestelmissä ja sosiaalihuollon valtakunnallisessa asiakastietovarannossa kuvaamaan sitä sosiaalipalvelua, jonka antamiseen asiakirja liittyy;
- käyttöoikeuksien määrittelyn perustana yhdenmukaistamaan käyttöoikeuksien määrittelyä siten kuin asiakastietoasetuksessa säädetään; sekä
- sosiaalihuollon palvelujen ja palvelutarjonnan kuvaamisessa valtakunnallisesti yhdenmukaisella tavalla.

6. Sosmeta- ja Termeta-palvelut

THL ylläpitää Sosmeta- ja Termeta-verkkopalveluja. Ne ovat jakelualustoja, joiden avulla sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasasiakirjojen tietosisällöt ja rakenteet jaellaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajille ja asiakastietojärjestelmien valmistajille.

Tieto

Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

Sosmeta-palvelu (sosmeta.thl.fi) on sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen tietorakenteiden ja metatietojen julkaisupalvelu. Sosmetassa julkaistaan kaikki asiakasasiakirjarakenteet, joita käytetään valtakunnallisesti yhdenmukaiseen asiakastiedon kirjaamiseen. Asiakirjarakenteet julkaistaan palvelussa niiden elinkaarta kuvaavissa tiloissa: luonnos, testissä, valmis tai vanhentunut.

Luonnos-tila tarkoittaa asiakirjarakenteen ensimmäistä Sosmeta-palvelussa julkaistua versiota. Asiakirjarakenne julkaistaan luonnos-tilassa silloin, kun se on riittävän valmis sosiaalihuollon asiantuntijoiden ja tietojärjestelmätoimittajien kommentoitavaksi. Kommenttien perusteella asiakirjarakennetta kehitetään edelleen.

Testissä-tilassa oleva asiakirjarakenne on muokattu saadun palautteen perusteella ja se on käytettävissä asiakastietovarannon asiakastestiympäristössä.

Valmis-tilassa oleva asiakirjarakenne on valmis, virallinen ja tuettu versio Sosiaalihuollon asiakastietovarannossa ja siinä käytettävät koodistot on julkaistu Koodistopalvelussa. Asiakasasiakirjan tietorakenteen yhteistestaus Sosiaalihuollon asiakastietovarannossa voidaan aloittaa, kun se on valmis-tilassa.

Kun valmis-tilassa olevaa asiakirjarakennetta muutetaan, siitä julkaistaan uusi valmistilainen versio sen jälkeen, kun se on ensin julkaistu luonnos- ja/tai testissä-tilassa. Edellinen versio muuttuu vanhentunut-tilaan. Vanhentunut-tilassa olevaa rakennetta tuetaan asiakastietovarannossa siirtymäkauden ajan. Tämä tarkoittaa, että vaikka rakenne on vanhentunut, sitä käyttävät asiakastietojärjestelmät voivat arkistoida sen mukaisia asiakirjoja asiakastietovarantoon vielä siirtymäkaudella. THL määrittelee siirtymäkauden pituuden, ja pääsääntöisesti sen pituus on kuusi kuukautta. Siirtymäkauden pituus ilmoitetaan vanhentuneeksi merkityn asiakasasiakirjan tietorakenteen yhteydessä Sosmeta-palvelussa.

Poistettu-tila. Asiakirjan tilaksi merkitään poistettu, kun vanhentuneen asiakirjarakenteen siirtymäkausi päättyy, tai se poistetaan muusta

Tieto

Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

syystä. Poistettu-tilassa olevaa asiakirjarakennetta ei voi enää käyttää asiakirjojen arkistoisemisessa.

Termeta-palvelu (termeta.thl.fi) on Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämä palvelu, jonka avulla voi katsella terveydenhuollon valtakunnallisia asiakirjarakenteita, tietokomponentteja ja sanastoja sekä antaa niistä palautetta.

Termeta-palvelussa julkaistaan terveydenhuollon rakenteisesti kirjattavien tietojen sisältö- ja rakennemäärittelyt. Termeta otettiin käyttöön vuonna 2022. Aiemmin potilasasiakirjarakenteet julkaistiin Koodistopalvelussa, mutta sitä mukaa kuin niitä päivitetään, ne siirretään julkaistavaksi Termeta-palvelussa. Osa potilasasiakirjojen rakenteista on siis edelleen julkaistu Koodistopalvelussa.

Osa Termetassa julkaistavista asiakirjojen tietorakenteista on sellaisia, joita käytetään sekä sosiaalihuollon että terveydenhuollon kirjaamisessa. Toistaiseksi näitä sote-yhteisiä asiakirjarakenteita on vain toimintakyvyn arvioimisen ja seurannan kirjaamiseen. Uusia sote-yhteisiä asiakirjarakenteita voidaan määritellä ja julkaista tarvittaessa, jos niille tunnistetaan tarpeita.

7. Muutosten pykäläkohtaiset perustelut

7.1. 1 § Soveltamisala

Pykälässä kuvataan määräyksen soveltamisala aiempaa tiivistetyimmässä muodossa. Määräys on tarkoitettu sovellettavaksi sosiaalihuollon asiakasasiakirjoihin siten, että siinä vaiheessa, kun asiakastiedot on tallennettava asiakastietolain 69 §:ssä tarkoitettuun valtakunnalliseen asiakastietovarantoon, niillä on valtakunnallisesti yhtenäinen tietosisältö, ne noudattavat yhdenmukaista rakennetta, ja niissä käytetään yhtenäisiä koodistoja.

Määräyksen soveltajia ovat ainakin:

Tieto

Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

- julkisen ja yksityisen sosiaalihuollon palvelunantajat, joiden toiminnassa syntyy tai käsitellään sosiaalihuollon sähköisiä asiakasasiakirjoja;
- sosiaalihuollossa käytettävien asiakastietojärjestelmien valmistajat ja tietojärjestelmäpalvelujen tuottajat; sekä
- Kansaneläkelaitos valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen järjestäjänä ja ylläpitäjänä.

Määräystä sovelletaan myös silloin, kun kyse on sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisestä toiminnasta. Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisellä palvelulla tarkoitetaan palvelua, joka sisältää sekä sosiaalihuollon että terveydenhuollon palvelua. Jos toiminnassa syntyviä asiakasasiakirjoja tallennetaan sosiaalihuollon asiakasrekisteriin, näiden asiakirjojen tietosisältöä ja rakennetta koskevat samat vaatimukset kuin muitakin sosiaalihuollon asiakasasiakirjoja.

7.2. 2 § Määritelmät

Pykälässä määritellään määräyksen soveltamisen kannalta keskeiset siinä esiintyvät käsitteet. Aiempaan samannimiseen määräykseen verrattuna määritelmiä on vähemmän. Niistä on jätetty pois yleiset sosiaalihuoltoa koskevat käsitteet ja keskitytty määräyksen sisällössä esiintyviin termeihin.

Uutena määritelmänä pykälään on lisätty Termeta-palvelua koskeva kohta. Koska määräys laajenee koskemaan Termeta-palvelussa julkaistavia, sosiaali- ja terveydenhuollolle yhteisiä asiakirjarakenteita, määritelmän lisääminen Sosmeta-palvelun rinnalle nähdään tärkeänä. Toinen uusi määritelmä koskee asiakasasiakirjojen teknistä rakennetta. Määräyksessä pyritään kiinnittämään huomiota siihen, että myös asiakasasiakirjojen teknisen rakenteen tulee noudattaa valtakunnallisesti yhdenmukaisia standardeja.

Tieto

Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

Lausuntopalautteen perusteella pykälästä jätettiin pois myös valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen määritelmä, koska se on määritelty asiakastietolaissa. Sen sijaan määritelmiin lisättiin asiakasasiakirjan tietorakenne, joka nähtiin tarpeellisena siksi, että asiakasasiakirjan suhde asiakirjan tietorakenteeseen ja tekniseen rakenteeseen tulisi ilmaistua mahdollisimman selvästi. Asiakasasiakirja on palvelunantajan laatima tai vastaanottama asiakirja, mutta sen sisältö perustuu tietorakenteeseen ja se tallennetaan valtakunnalliseen asiakastietovarantoon teknistä rakennetta noudattavana tiedostona.

7.3. 3 § Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen tietosisältö

Pykälän 1 momentissa täydennetään sosiaalihuollon palvelunantajien velvoitetta laatia asiakasasiakirjat siten, että ne noudattavat valtakunnallisesti yhdenmukaisia tietosisältömäärittelyjä. THL:n aiemmin antama määräys 1/2024 velvoittaa noudattamaan Sosmeta-palvelussa julkaistavia asiakirjojen tietorakenteita. Tässä määräyksessä asiakasasiakirjojen tietosisältö erotetaan asiakasasiakirjojen teknisestä rakenteesta. Tietosisältö on määritelty asiakirjan loogisena tietorakenteena, ja teknisellä rakenteella tarkoitetaan asiakirjastandardin mukaista tiedostomuotoa.

Laadittavien asiakirjojen tietosisällön tulee noudattaa Sosmeta-palvelussa julkaistun asiakirjan tietorakenteen sisältöä tietokenttäkohtaisella tarkkuustasolla, vaikka tekstimuotoisissa tietokentissä tietojen asiasisältö voi myös vaihdella tilanne- ja tapauskohtaisesti. Asiakirjarakenteiden yhteydessä kuitenkin ohjeistetaan tietokenttien tarkoitusta ja käyttöä.

Pykälän 1 momentissa tarkennetaan valtakunnallisesti yhtenäisten tietosisältöjen hyödyntämisen velvoitetta myös siten, että asiakirjaa laadittaessa on hyödynnettävä sitä asiakasasiakirjan tietorakennetta, joka on määritelty laadittavana olevan asiakasasiakirjan tarkoitusta varten. Tämä on määräystekstissä uusi vaatimus, mutta ei asiana liene uusi määräyksen soveltajille. Vaatimuksella halutaan korostaa sitä, että valtakunnallisen yhtenäisyyden vuoksi asiakirjoja laadittaessa ei voi täysin vapaasti valita käytettävää tietorakennetta, vaan hyödynnetään

Tieto

Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

nimenomaan tietorakennetta, joka on mallinnettu sen asiasisällön kirjaamiseen, jota työntekijällä on tarve kirjoittaa.

Esimerkiksi asiakassuunnitelman kirjaamisessa tulee käyttää sitä varten mallinnettua asiakirjarakennetta, eikä sitä tule tallentaa muuna sosiaalihuollossa laadittuna asiakasasiakirjana tai kertomusmerkintänä. Samoin palvelupäätöstä kirjattaessa tulee käyttää sitä päätösrakennetta, joka on mallinnettu juuri siihen tarkoitukseen. Esimerkiksi huostaanottopäätöstä kirjattaessa hyödynnetään sitä varten mallinnettua asiakirjarakennetta, ei palvelupäätöksen rakennetta. Vaatimus tarkoittaa myös sitä, että tiettyä sosiaalipalvelua varten tallennettuja asiakirjarakenteita tulee käyttää yleisempien tietorakenteiden sijaan, kun kyse on juuri siitä sosiaalipalvelua koskevasta kirjaamisesta.

Pykälän 2 momentissa laajennetaan velvoitetta noudattaa valtakunnallisesti yhtenäistettyjä tietorakenteita koskemaan myös Termeta-palvelua siltä osin, kuin siellä julkaistut asiakirjarakenteet on tarkoitettu hyödynnettäväksi myös sosiaalihuollossa. Tällaisten asiakirjarakenteiden yhteydessä on tieto siitä, että niitä hyödynnetään myös sosiaalihuollossa.

Toistaiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä asiakirjarakenteita on määritelty vain asiakkaan toimintakyvyn arvioinnin ja seurannan tarpeisiin. Nämä tietorakenteet on mallinnettu FHIR-tietomallin (Fast Healthcare Interoperability Resources) mukaisesti. FHIR on terveydenhuoltoon kehitetty ja tarkoitettu, kansainvälisesti laajasti hyödynnetty mallinnusstandardi, joka sisältää mallintamiseen tarkoitettun käyttöliittymän. FHIR-standardin mukaisesti mallinnetut asiakirjat julkaistaan Simplifier-palvelussa. Helpommin hahmotettavassa muodossa asiakirjarakenteet julkaistaan myös Termeta-palvelussa.

Vaikka asiakirjoja laaditaan sekä terveydenhuollossa että sosiaalihuollossa, käytettäviä rakenteita ei julkaista Sosmeta-palvelussa, toisin kuin kaikki muut sosiaalihuollon asiakirjarakenteet. Myös tällaiset asiakirjat kuitenkin kuuluvat Sosiaalihuollon

Tieto

Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

asiakastietomalliin. Niiden nimet, määritelmät ja yksilöintitunnukset julkaistaan myös Sosmeta-palvelussa, mutta tietorakenteen osalta Sosmetassa on linkki Termetassa julkaistuun rakennemäärittelyyn.

Pykälän 3 momentissa määrätään, että asiakasasiakirjoja laadittaessa on noudatettava valmis-tilaisia asiakirjarakenteita. Velvoite säilyy pääosin samansisältöisenä kuin aiemmassa määräyksessä.

Mahdollisuutta noudattaa vanhentunut-tilaista asiakirjarakennetta on kuitenkin tarkennettu aiemmasta.

Tekstiä on muotoiltu uudelleen vanhentunut-tilaisen asiakirjarakenteen käytön mahdollistavan siirtymäajan osalta. Aiemmassa määräyksessä ilmaistiin, että siirtymäkaudesta ilmoitetaan erikseen, mutta nyt määräykseen täsmennetään, että siirtymäaika ilmaistaan vanhentunut-tilaiseksi merkityn asiakirjarakenteen yhteydessä.

Ainakin toistaiseksi siirtymäaika ilmaistaan Sosmeta-palvelussa niin, että vanhentunut-tilaisen asiakirjarakenteen muutoshistoriaan on kirjattu, milloin tietorakenne on merkitty vanhentuneeksi. Sen perässä on tieto siitä, milloin vanhentuneen version tuki Sosiaalihuollon asiakastietovarannossa päättyy, eli milloin asiakirjarakenne muutetaan poistettu-tilaiseksi. Asiakastietovarantoon ei voi tallentaa poistettu-tilaisen tietorakenteen mukaisia asiakasasiakirjoja.

Päivityksen yhteydessä 3 momenttiin lisättiin velvoite ottaa käyttöön myös sellaiset uudet asiakasasiakirjarakenteet, joille ei aiemmin ole ollut valtakunnallisia tietorakenteita. Velvollisuus käyttää valtakunnallisesti yhteistä tietorakennetta kyseiseen tarkoitukseen laadittavissa asiakasasiakirjoissa alkaa yhdeksän kuukauden kuluttua rakenteen julkaisemisesta. Tällä halutaan yhtenäistää asiakasasiakirjojen sisältöjä ja rakenteita myös jatkossa sitä mukaa kuin tunnistetaan uusia tarpeita valtakunnallisesti yhteisille asiakirjamäärittelyille.

Tieto

Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

7.4. 4 § Sosiaalihuollon asiakasasiakirjoissa käytettävät koodistot

Pykälässä määrätään, että asiakasasiakirjoissa tulee käyttää niitä koodistoja, joihin tietorakenteissa on viittaukset. Velvoite vastaa aiemmassa määräyksessä ollutta velvoitetta, eikä siihen tehdä muita muutoksia sen lisäksi, että velvoite esitetään selkeyden vuoksi omassa pykälässään.

7.5. 5 § Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen tekninen rakenne

Pykälä sisältää vaatimuksen asiakasasiakirjojen teknisestä rakenteesta, johon aiemmassa määräyksessä viitattiin Sosiaalihuollon asiakastietovarannon hyväksymiä tiedostomuotoja koskevassa kohdassa. Tässä määräyksessä nämä tiedostomuodot erotetaan aiempaa selkeämmin asiakasasiakirjojen tietosisältöä koskevasta vaatimuksesta. Kansaneläkelaitos on julkaissut määrittelyn Sosiaalihuollon asiakirjastandardista. Siinä esitetään asiakirjojen arkistointimuotoa, näyttömuotoa ja rakenteista muotoa koskevat vaatimukset.

Sekä sosiaalihuollon asiakasasiakirjat että potilasasiakirjat tallennetaan valtakunnalliseen asiakastietovarantoon Health Level 7 Clinical Document Architecture, Release 2 (HL7 CDA R2) -standardin mukaisessa muodossa. CDA-muotoinen kääre sisältää asiakirjan metatiedot ja itse asiakirjan sisällön joko rakenteisessa muodossa ja näyttömuodossa, ainoastaan rakenteisessa muodossa tai ainoastaan näyttömuodossa. Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen sisältämien tietojen esittämisessä käytetään JSON-standardin mukaista tiedon esitysmuotoa.

Asiakasasiakirjojen näyttömuoto esitetään PDF/A- tai XHTML-standardin mukaisesti ja niiden rakenteinen sisältö esitetään JSON-muotoisena. Jos asiakirjassa käytetään rakenteista JSON-muotoa, sen näyttömuodon tulee olla XHTML.

Sosiaalihuollon asiakirjastandardi ei sinänsä velvoita asiakasasiakirjojen tallentamiseen rakenteisena JSON-asiakirjana, vaan veloitteesta määrätään tässä määräyksessä.

Tieto

Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

JSON toimii myös yhtenä FHIR-standardin tukemista rakenteisen tiedon esitysmuodoista. FHIR käyttää JSON:ia tiedon esittämiseen: FHIR-resurssit voidaan esittää useissa formaateissa, joista JSON on yksi yleisimmistä. JSON-muoto mahdollistaa helpon tiedonsiirron web-palveluiden välillä.

Sosiaalihuollossa saatetaan vastaanottaa tai laatia asiakirjoja myös muuten kuin asiakastietojärjestelmällä. Myös tällaiset asiakirjat tulee kuitenkin tallentaa valtakunnalliseen asiakastietovarantoon asiakirjastandardin mukaisina, jos joko Sosmeta- tai Termeta-palvelussa on olemassa niiden tarkoitusta vastaava asiakirjan tietorakenne. Käytännössä tämä voi tarkoittaa sitä, että asiakirjan sisältö siirretään asiakastietoja käsittelevään järjestelmään, jolla pystytään tuottamaan standardin mukaisia asiakasasiakirjoja.

7.6. 6 § Voimaantulo

Pykälän 1 momentissa määrätään määräyksen voimaantulosta. Määräys on tarkoitettu tulemaan voimaan heti kun se julkaistaan, ja sillä kumotaan aiempi samasta asiasta annettu määräys THL 1/2024 (Määräys sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista). Määräyksen sisältämät velvoitteet vastaavat suurimmalta osin aiemman samannimisen määräyksen velvoitteita, eikä sillä muuteta aiemman määräyksen soveltamisen siirtymäaikaa. Siksi määräyksen katsotaan voivan tulla voimaan välittömästi.

Pykälän 2 momentissa määrätään siirtymäajasta määräyksen soveltamiseen. Siirtymäaika on sama kuin aiemmassa samannimisessä määräyksessä. Velvollisuus noudattaa THL:n määräystä asiakasasiakirjojen sisällöstä ja rakenteesta on siten palvelunantajien ja tietojärjestelmätoimittajien tiedossa entuudestaan.

Määräys on tarkoitettu sovellettavaksi viimeistään silloin, kun palvelunantajan on asiakastietolain mukaan liityttävä valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttäjäksi ja tallennettava toiminnassaan syntyvät asiakastiedot valtakunnalliseen asiakastietovarantoon. Asiakastietolain siirtymäsäännösten mukaan sosiaalihuollon

Tieto

Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

palveluntajien tulee liittyä Kanta-palvelujen käyttäjiksi viimeistään 1.9.2026.

Aiempaan määräykseen soveltamisen siirtymäaika oli kirjattu siten, että viitattiin asiakastietolaissa säädettyyn siirtymäaikaan siinä, milloin sosiaalihuollon palveluntajan on ryhdyttävä tallentamaan asiakasasiakirjoja valtakunnalliseen asiakastietovarantoon. Kirjaus oli siirtynyt samanlaisena ensimmäisestä määräyksestä, joka sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annettiin vuonna 2021 silloisen sosiaalihuollon asiakasasiakirjalain nojalla. Tuolloin määräykseen ei haluttu toistaa asiakastietolain siirtymäsäännöksiä, joissa säädettiin aiemmin vaiheistuksesta eri palvelutehtäviin kuuluvien asiakasasiakirjojen tallentamisveloitteelle. Oli yksinkertaisempaa viitata lain siirtymäaikasäännöksiin. Siirtymäsäännökset ovat sittemmin yksinkertaistuneet niin, että kaikkia asiakasasiakirjoja, joille on määritelty valtakunnalliset asiakirjarakenteet, koskee sama siirtymäaika. Määräyksen yksinkertaistamiseksi tähän määräykseen on kirjattu suoraan päivämäärä, jolloin sitä viimeistään tulee soveltaa, eikä siinä enää viitata asiakastietolain siirtymäsäännöksiin.

Pykälän 3 momentti koskee määräykseen lisättyä uutta velvoitetta. Tässä määräyksessä velvollisuus noudattaa valtakunnallisesti määriteltyä asiakirjojen tietosisältöä ja teknistä rakennetta laajenee koskemaan joitakin sellaisia asiakirjarakenteita, joita aiempi määräys ei tarkkaan ottaen kattanut. Kyse on Termeta-palvelussa julkaistavista asiakasasiakirjarakenteista, jotka ovat yhteisiä sosiaali- ja terveydenhuollolle. Jotta näiden asiakirjarakenteiden toteuttamiseen asiakastietojärjestelmiin ja käyttöönottoon palveluntajaorganisaatiossa jää kohtuullinen aika, 3 momentissa määrätään, että 3 §:n 2 momentissa tarkoitettujen asiakasasiakirjojen tietosisällön ja teknisen rakenteen osalta määräyksen soveltamisen siirtymäaika on 12 kuukautta pidempi kuin muilla asiakasasiakirjoilla. Tältä osin määräystä sovelletaan viimeistään 1.9.2027.

Käytännössä edellä mainittuja asiakasasiakirjoja ovat toimintakyvyn kirjaamiseen liittyvät asiakirjat. Näitä laaditaan palvelutuotannossa

Tieto

Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

myös ennen kuin tarvittavat asiakasasiakirjojen tietorakenteet on otettu käyttöön. Palvelunantajat joutuvat siksi tallentamaan toimintakykyasiakirjoja jollain muulla tarkoituksenmukaisella tavalla. Tietorakenteet voidaan toteuttaa asiakastietojärjestelmään ja kirjata niiden mukaisesti, ja tallentaa asiakirjat esimerkiksi PDF/A-tiedostoina tai Sosmetassa julkaistujen vanhentunut-tilaisten asiakirjarakenteiden mukaisesti rakenteisina asiakasasiakirjoina. Vaihtoehtoisesti voidaan hyödyntää muita asiakasasiakirjojen tietorakenteita, kuten kertomusmerkintöjä tai arvioasiakirjoja. Kolmantena vaihtoehtona on tallentaa tiedot ei-rakenteisina "muina sosiaalihuollossa laadittuina asiakasasiakirjoina".

LIITE 1: Yhteenveto lausuntopalautteesta

Tieto

Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

LIITE 1: Yhteenveto lausuntopalautteesta

Lausunnonantajat

1. Hyvinvointiala HALI
2. Oy Apotti Ab
3. Etelä-Karjalan hyvinvointialue
4. Kotimaisten kielten keskus
5. Sosiaali- ja terveystieteen lupa- ja valvontavirasto Valvira
6. Etelä-Savon hyvinvointialue
7. Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala
8. Socca - Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus
9. Kansaneläkelaitos
10. Pohjois-Karjalan hyvinvointialue - Siun sote
11. Kainuun hyvinvointialue
12. Keski-Suomen hyvinvointialue
13. Kymenlaakson hyvinvointialue
14. Satakunnan hyvinvointialue
15. Pirkanmaan hyvinvointialue
16. Pohjanmaan hyvinvointialue
17. Tieto Finland Oy

Sanalliset vastaukset Lausuntopalvelussa esitettyihin kysymyksiin

Kysymys	Yhteenveto kommentteista	Tehdyt muutokset
1. Onko määräyksen soveltamisala selkeä ja ymmärrettävä (1 §)?	Pykälän sisältöä pidettiin selkeänä ja ymmärrettävänä. Soveltamisalan tarkentamista toivottiin erityisesti yksityisten palvelunantajien osalta ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisten asiakirjojen huomioimisessa.	Pykälän kieliasua ja lauserakennetta on parannettu ja yksinkertaistettu. Perustelumuiستioon on lisätty tekstiä sekä yksityisen sosiaalihuollon että sote-yhteisen toiminnan huomioimisesta määräyksen soveltamisessa.

Tieto
Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

	Pykälän kieliasuun ja virkerakenteeseen toivottiin kiinnittämään huomiota, jotta se olisi ymmärrettävä.	
2. Ovatko määritelmät selkeitä ja ymmärrettäviä (2 §)?	Pääosin määritelmiä pidettiin selkeinä. Ehdotuksia: Lausuttavassa määräyksessä voisi olla samat määritelmät kuin vuoden 2024 määräyksessä. Onko tarpeen toistaa määritelmiä, jotka on jo määritelty laissa? Jaellaan --> jaetaan. Määritelmät muodostuvat liian pitkistä, vaikeasti hahmotettavista kokonaisuuksista Sosiaalihuollon asiakasasiakirjan määritelmä jää liian laajaksi ja epäselväksi.	Määritelmistä on poistettu valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen määritelmä. Asiakasasiakirjan tietorakenteen määritelmä on lisätty ja asiakasasiakirjan määritelmää on muutettu niin, että se on suhteessa tietorakenteen ja teknisen rakenteen määritelmiin.
3. Onko määritelmäpykälä sisällöltään riittävän kattava (2 §)?	Pääsääntöisesti pykälän sisältöä pidettiin kattavana. Ehdotettu, että lisättäisiin tietosisältöä koskeva määritelmä.	Asiakasasiakirjan tietorakenteen määritelmä on lisätty.
4. Ovatko sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen tietosisältöä koskevat	Toivottiin selkeytystä kohtaan, joka koskee samaa tarkoitusta varten laadittavaa asiakirjaa.	"Sen estämättä" -ilmaisu on poistettu määräystekstistä ja

Tieto
Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

<p>vaatimukset selkeitä ja ymmärrettäviä (3 §)?</p>	<p>Kuuden kuukauden siirtymäaika pidettiin liian lyhyenä uuden asiakirjarakenteen käyttöönottoon sekä tietojärjestelmissä, hyvinvointialueilla että palveluntuottajien toiminnassa. "Sen estämättä" - rakennetta pidettiin vaikeaselkoisena ja ehdotettiin sen korvaamista selkeämmällä rakenteella.</p>	<p>ilmaistu lyhyemmin ja selkeämmin. Uuden asiakirjarakenteen käyttöönottoa koskevaa siirtymäaika on pidennetty kommenttien perusteella kuudesta kuukaudesta yhdeksään kuukauteen.</p>
<p>5. Määräyksessä on erotettu toisistaan asiakirjojen tietosisältöä ja teknistä rakennetta koskevat vaatimukset (3 § ja 5 §). Selkeyttääkö tämä määräyksen sisältöä?</p>	<p>Lausunnonantajat pitävät hyvänä, että tietosisältöä ja teknistä rakennetta koskevat vaatimukset erotetaan määräyksessä toisistaan. 5 §:n 2 momenttia pidettiin kuitenkin vaikeaselkoisena ja ehdotettiin, että sen sanamuotoa selkeytetään ja yksinkertaistetaan.</p>	<p>Pykälän 2 momentti on muotoiltu uudelleen, jotta se olisi helpommin ymmärrettävä.</p>
<p>6. Parantavatko määräyksen uusi pykälämuotoinen rakenne ja erillinen perustelumuiستio määräyksen ymmärrettävyyttä?</p>	<p>Määräyksen pykälämuotoista rakennetta pidetään selkeänä, tiiviinä ja jäsentyneenä, ja sen nähdään edistävän ymmärrettävyyttä, uskottavuutta ja</p>	<p>Todettiin, että määräyksessä ei ole perusteltua viitata perustelumuiستioon, mutta pyritään huolehtimaan siitä, että perustelumuiستio</p>

Tieto
Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

	<p>määräyksen toimeenpanoa. Huolena esitettiin, että tulisi huolehtia siitä, että myös perustelumuistio tulee luetuksi, koska se sisältää tarpeellista lisätietoa määräyksen soveltamiseen. Ehdotettiin myös, että määräykseen lisättäisiin viittaus perustelumuistioon.</p>	<p>julkaistaan määräyksen rinnalla.</p>
<p>7. Kommentit perustelumuistiosta</p>	<p>Lausunnonantajat toteavat perustelumuistion avaavan hyvin määräyksen sisällön, tarkoituksen ja taustat. Sen sisältämien esimerkkien ja tarkennusten nähdään tukevan määräyksen tulkintaa ja olevan käytännön toimijoille hyödyllisiä. Palautteessa kiinnitettiin myös huomiota muistion tarkoitukseen ja siihen, miten se vaikuttaa asioiden esittämisjärjestykseen. Lukijalle tärkeimmät asiat tulisi esittää muistion alussa. Samalla toivottiin kiinnitettävän</p>	<p>Perustelumuistioon on lisätty sisällysluettelo. Ilmaisuja ja lauserakenteita on selkeytetty.</p>

Tieto

Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

	<p>huomiota tekstin selkeyteen ja lauserakenteisiin. Muistioon toivottiin lisäksi sisällysluetteloa.</p>	
<p>8. Muut mahdolliset kommentit</p>	<p>Palautteessa ehdotettiin, että perustelumuihistioon lisättäisiin ohjeistus siitä, miten määräyksen soveltamisen siirtymäaikana toimitaan toimintakykyä koskevien asiakasasiakirjojen tallentamisessa asiakastietovarantoon. Palautteessa todettiin myös, että uuden asiakirjarakenteen käyttöönotto on monivaiheinen prosessi. Tätä ei riittävästi huomioida määräyksessä, ja se tulisi huomioida vähintäänkin perustelumuihistiossa siten, että myös palveluntuottajille jää aikaa muuttaa kirjaamis- ja toimintakäytäntöjään siirtymäaikana sen lisäksi, että asiakirjarakenteet saadaan asiakastietojärjestelmiin ja otetaan käyttöön</p>	<p>Perustelumuihistioon on lisätty ohjeet toimintakykyasiakirjojen tallentamisen vaihtoehtoista ennen niitä koskevien tietorakenteiden käyttöönottoa. Määräyksen sisältämiä siirtymäaikoja on pidennetty. Perustelumuihistioon on tarkennettu määräyksen ja perustelumuihistion suhdetta ja perustelumuihistion roolia määräyksen sisältöä avaavana ja kuvaavana dokumenttina.</p>

Tieto

Sote-tiedonhallinnan ohjaus

13.4.2026

	palvelunjärjestäjien omassa toiminnassa. Palautteessa nostettiin esille myös huoli siitä, sisältääkö perustelumuistio asiakastietojärjestelmiin kohdistuvia vaatimuksia, joita ei ole lainsäädännössä eikä määräyksessä.	
--	--	--